

Posudek oponenta Diplomové práce

Autor: Markéta Melicharová

Název: Procesy tranzitivní spravedlnosti v Guatemale po skončení vnitrostátního ozbrojeného konfliktu

Charakter tématu

Autorka si pro svou diplomovou práci vybrala náročné téma tranzitivní spravedlnosti, které zkoumala na případu Guatemaly. Volba případu se vzhledem k neutuchající rezonanci tématu v rámci guatemalské společnosti, a především přetrvávající neústupnosti guatemalské armády, pokud jde o uznání vinny za činy spáchané vojenskou vládou, jeví jako více než vhodná. Jak dokládá realita řady latinskoamerických států, je to právě dědictví vojenských režimů a způsob, jakým se s ním státy vyrovnaly, co velkou měrou určuje současné politické, ekonomické a sociální dění, pročež je zásadní se tématem vyrovnání se s touto nedemokratickou a často velmi bolestivou minulostí zabývat. Dokladem je přetrvávající výrazný politický vliv armádních složek či nemalé množství aktivních politiků (včetně prezidentů) z řad bývalých generálů v řadě států Latinské Ameriky. V tomto smyslu sama autorka poukazuje na specifika Guatemaly, a především následky dlouhotrvajícího konfliktu pro guatemalskou společnost, čímž ještě dodává tématu na důležitosti.

Autorka se však nezaměřuje pouze na období po skončení konfliktu, ale naopak velmi vhodně zahrnuje do své práce také dobu samotného konfliktu, jehož povaha je, jak sama uvádí, určující pro následný proces rekonciliace v rámci přechodu od vojenského režimu k demokracii.

Teoreticko-metodologické zakotvení

Konkrétním cílem autorky poté bylo prozkoumat, v jaké míře byla v rámci tranzitivní spravedlnosti poskytnuta práva obětem guatemalského vnitrostátního konfliktu. Za tímto účelem autorka nejprve popsala uskutečněné kroky procesu tranzitivní spravedlnosti ve třech oblastech definovaných Mezinárodní úmluvou o lidských právech, totiž pravda, spravedlnost a odškodnění. Tyto oblasti a roli státu v nich následně využila jako východisko pro komparaci reálného stavu rekonciliace se závazky plynoucími z mírových smluv (Acuerdos de Paz de 1996) a doporučeními ze zpráv národních komisí (CEH a REMHI).

První část je spíše deskriptivní, což do jisté míry plyne ze samotného cíle práce, který implikuje popis, avšak jistou analytickou hodnotu lze nalézt právě v závěrečné komparativní kapitole, jež je strukturována dle výše popsaných a autorkou jasně stanovených kritérií komparace. Je však škoda, že většinu dat reflektujících reálný stav procesu rekongiliace autorka takřka výlučně přejímá ze závěrečných zpráv různých komisí bez odkazu na konkrétní příklady z empirické reality (například soudní procesy apod.). Jako poněkud problematické se mi jeví, že autorka své závěrečné hodnocení pokroku či jeho absence v rámci procesu rekongiliace zakládá na hodnocení zpráv Impunity Watch a nikoliv výsledku vlastní analýzy dat (viz např. analýza aktivity státu v oblasti hledání a identifikace zmizelých osob, str. 66), což je škoda, neboť výše uvádí řadu argumentů a dat, na nichž by ono hodnocení mohla postavit. Podobně autorka činí také v případě klasifikace guatemalského konfliktu (viz str. 50-51).

Ještě problematičtější je plnění sekundárního cíle autorky, totiž vyvození příčin dosažené úrovně tranzitivní spravedlnosti. Jednak autorka nepracuje s žádným měřítkem pro určení úrovně tranzitivní spravedlnosti, pouze na základě srovnání s doporučeními komisí a závazky mírové smlouvy konstatuje, zda došlo či nedošlo k naplnění práv procesu rekongiliace. Zadruhé výčet oněch příčin dosavadního selhání procesu tranzitivní spravedlnosti je výrazně selektivní, neboť nezahrnuje řadu faktorů, jež přinejmenším mohly mít určitý vliv na jeho průběh a výslednou podobu (jako například zákon o amnestii). Není tudíž zcela jasné, proč právě tři zmíněné důvody, které jsou v práci uvedeny, považuje autorka za určující. Navíc některé z příčin uváděných autorkou (absence administrativní spravedlnosti) jsou dosti abstraktní a bylo by tak vhodné je doplnit o konkrétní příklady, čímž by analýza získala pozorovatelný obsah.

Práce je však velmi dobře teoreticky ukotvena. Autorka poskytuje poměrně erudovaný teoretický přehled problematiky, ačkoliv není jasné, ze které konceptualizace bude autorka následně vycházet a proč. V závěru teoretické části nechybí ani kritický přístup ke konceptu rekongiliace, kdy autorka zdatně představuje jeho limity a polemizuje nad nejasností pojmu a z ní plynoucích komplikací pro případné měření míry naplnění procesu rekongiliace. Je však třeba dodat, že se s touto otázkou nijak nevypořádává.

Struktura práce, práce se zdroji, formální stránka

Struktura práce je logická a vyvážená. Jednotlivé kapitoly tvoří koherentní celek. Po formální stránce je práce bez výraznějších problémů. Výjimkou jsou v tomto ohledu pouze relativně často se vyskytující překlepy, které však nijak nesnižují čitelnost a srozumitelnost textu. Autorka adekvátně využívá poznámkový aparát a v práci nalezneme také několik přehledových tabulek.

Vzhledem ke zvolenému případu je ocenitelné především využití španělsky psaných zdrojů. Citační normu autorka zvládla bez problému.

Závěr

Ačkoliv v práci převládá popis nad analýzou, autorka alespoň poskytuje čtenáři hluboký vhled do problematiky procesu tranzitivní spravedlnosti v Guatemale. Navíc závěrečná komparativní kapitola částečně kompenzuje onen nedostatek analýzy a dodává tak práci na analytické hodnotě.

Práci doporučuji k obhajobě.

Ve Vrchlabí 28.12.2016

Barbora Vališková